

Constantin Popa studiază, în consecință, drumul parcurs de Eugen Ionescu de la amuzament la sentimentul tragic, comentând teme și motive esențiale, precum moartea, noncomunicarea, relația dintre individ și limbaj, impostura, pierderea identității, automistificarea, alienarea, singurătatea, dar și modalitățile proprii scriiturii dramatice „absurde”: absurdizarea, straniul, grotescul, șarja conștientă, fantasticul, oniricul, în relație cu tipul de personaj și calitatea conflictelor, în raport cu ideea conform căreia imaginea, vizualul stau înaintea cuvântului.

Capitolul consacrat teatrului lui Samuel Beckett are drept titlu o formulă ce-i surprinde perfect esența: *Existența între jocul de a fi și moarte*. De altfel, capacitatea de a surprinde, în sintagme ori fraze construite cu economie inteligentă, fără arabescuri gratuite, elementele definitorii ale pieselor luate în discuție constituie, indubitabil, una dintre calitățile majore ale acestei cărți, care-i conferă densitate, dar și vivacitate; o vivacitate neregizată, născută firesc și din multiplele întrebări ce punctează demonstrația unui analist „neliniștit”.

Autorul Constantin Popa își provoacă cititorul, așa cum actorul Constantin Popa își provoca – acum câțiva ani, la Iași – spectatorul, întruchipându-l tulburător pe bătrânul Krapp din *Ultima bandă*. Atingem aici un punct ce ni se pare decisiv în demersul său: faptul de a judeca o operă dramatică *dinăuntru* teatrului. Acest atu „se simte” la lectură; omul de teatru își relevă calitatea de profesionist, de receptor avizat al textelor, nu doar atunci când discută despre tehnicile și temele majore ale creației beckettienne, ci și (sau mai ales) când apreciază „matematica artistică” a scriiturii, muzicalitatea sa, zicerea, lupta cu ritmurile frazării, ori impactul și valoarea tăcerii, a nespusului plin de sensuri în așteptare. Excelente ni s-au părut, din această perspectivă, paginile despre piesele lui Beckett *O, ce zile frumoase!* și *Sfârșit de partidă*, pagini scrise cu rigoarea investigației pe text, dublată de emoția conținută, gravă a unei voci făcute parcă să răsunе în templul Thaliei.

Dar vocea inconfundabilă a lui Constantin Popa are, iată, ceva de spus și *despre* templul Thaliei. Cartea care o poartă trebuie inclusă, credem, în bibliografia obligatorie a oricărui viitor artizan de spectacol „absurd”.

Din necesitate estetică. Și spre revelație filosofică.

Roxana CROITORU

Diagnostic clar și netrucut

Olița Cîntec, critic teatral și de curând doctor în teatrologie, s-a afirmat ca una dintre cele mai pertinente și echilibrate voci în prezentarea fenomenului teatral.

Aflată la a treia carte, *Ieșirea din fașă*, Iași, Princeps Edit, 2004, după *Luceafărul '50, o istorie evenimentială* (distinsă de AICT cu Premiul special pentru cartea de teatru, 2001) și *Spoturi pe scenele lumii*, 2003, autoarea

urmărește cronologic evenimentele majore ale ultimului deceniu teatral din România.

Alcătuită din cronici, eseuri și studii apărute în revistele de specialitate din Iași și capitală, cartea recompune cu farmec, iubire de teatru și mai ales claritate și știință, mișcarea noastră teatrală de după 1989.

De ce **ieșirea din fașă**? Pentru că, așa cum notează Oltița Cîntec, acest deceniu a însemnat pentru creatorii de teatru o recuperare din mers, o încercare și deseori reușită rapidă de a ne racorda la „arta momentului”, la momentul teatral universal. Cronicile selectate mărturisesc nu numai frământările creatorilor, ci și problemele instituționale. Sunt urmăriți regizori, autori, interpreți, diverse noi stiluri de spectacole și festivaluri în devenire.

Impresia primă e de caleidoscop, de *puzzle*. De fapt, e o analiză profundă, pe liniile directe, a deceniului parcurs. Revenirea regizorului Andrei Șerban marchează un punct de referință, un nou început în subcapitolul *Textul ca pretext* și, de aici, regizorii în căutarea de formule novatoare. Exemple: *Fascinația imaginii*, *Teatralizarea motricității*, *Jocul cu muzica* etc. O dată cu prezentarea „noului” stil, sunt analizați făuritorii spectacolelor. Altfel de spectacole în altfel de festivaluri: *Altfest* la Iași și la Bistrița, despre teatru în spații neconvenționale și inițiativa particulară. Relația spectacol-spectator privită din unghiul unei recente „descoperiri”: marketingul. Modernitatea unei capodopere, *Hamlet: Hamlet-ul* lui Vlad Mugur și *Hamlet-ul* de la Botoșani, regia: Ion Sapdaru.

Dincolo de mărturia și analiza „recuperării deceniilor pierdute” și evoluția teatrului românesc, precum și „reintrarea în cursa internațională”, valoarea de necontestat a cărții și harul autoarei constau în diagnosticul clar și netrucat al spectacolului și realizatorilor săi. Comentariile Oltiței Cîntec, fie că sunt laude sau amendări sunt cu dreaptă măsură, nepărtinitoare, așa cum îi stă bine unui cronicar de letopiseț.

